

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 września 2016 r.

Sąd Rejonowy w Środzie Śląskiej Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący SSR Alina Gałęzowska

Protokolant Aniela Kowalik

po rozpoznaniu w dniu 16 września 2016 r. w Środzie Śląskiej

sprawy z powództwa G. A.

przeciwko R. A.

o zapłatę

I. zasądza od pozwanego R. A. na rzecz powódki G. A. kwotę 1.561,42 zł (tysiąc pięćset sześćdziesiąt jeden złotych czterdzieści dwa grosze) wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia 16 maja 2016r do dnia zapłaty;

II. umarza postępowanie co do kwoty 438,58 zł (czterysta trzydzieści osiem złotych pięćdziesiąt osiem groszy);

III. w pozostałym zakresie powództwo oddala;

IV. zasądza od pozwanego R. A. na rzecz powódki G. A. kwotę 701,43 zł (siedemset jeden złotych czterdzieści trzy grosze) tytułem zwrotu kosztów procesu.

UZASADNIENIE

Powódka G. A. wniosła o zasądzenie od pozwanego R. A. w postępowaniu nakazowym kwoty 2000zł wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 1 lutego 2016 r. do dnia zapłaty, a także o zasądzenie od pozwanego zwrotu kosztów procesu. W razie wniesienia przez pozwanego zarzutów od nakazu zapłaty powódka wniosła o utrzymanie w mocy nakazu zapłaty. W uzasadnieniu powódka wskazała, że łożyła alimenty na rzecz małoletniego syna T. A. w wysokość 400 zł miesięcznie płatne przelewem pozwanemu R. A. na konto bankowe do listopada 2015 roku na mocy ugody zawartej przed Sądem Rejonowym w Środzie Śląskiej dnia 16 grudnia 2014 roku sygn. akt III Rc 177/12. Dnia 3 grudnia 2015 r. w sprawie o ustalenie wygaśnięcia obowiązku alimentacyjnego G. A. i T. A. zgodnie oświadczyli, że obowiązek alimentacyjny G. A. wobec T. A. ustał z dniem 1 lipca 2015 r. Powódka dochodzi spełnienia przez pozwanego R. A. nienależnego świadczenia alimentacyjnego od lipca do listopada 2015 roku w wysokości 2000 zł. Do chwili obecnej pozwany nie poczuwa się do obowiązku zwrotu nadpłaconej kwoty.

Nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym z dnia 31maja 2016 r. Sąd Rejonowy w Środzie Śląskiej w sprawie sygn. akt I Nc 390/16 nakazał pozwanemu R. A., aby zapłacił na rzecz powódki G. A. kwotę 2000 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 1 lutego 2016 roku do dnia zapłaty oraz kwotę 25 zł tytułem poniesionych przez nią kosztów procesu w terminie dwóch tygodni od dnia doręczenia nakazu albo wniósł w tym terminie sprzeciw.

W sprzeciwie od nakazu zapłaty z dnia 31 maja 2016 r. sygn. akt I Nc 390/16 pozwany zgłosił zarzut wygaśnięcia wierzytelności powódki poprzez potrącenie, zaskarżając nakaz zapłaty w całości, a także zgłosił wniosek o zasądzenie

zwrotu kosztów procesu od powódki na rzecz pozwanego. W uzasadnieniu pozwany wskazał, że w dniu 12 maja 2014 r. Sąd Rejonowy w Środzie Śląskiej w sprawie sygn. akt III RC 177/12 udzielił zabezpieczenia małoletniemu T. A. poprzez zobowiązanie G. A. do uiszczania na jego rzecz comiesięcznie kwoty 450 zł. Powódka nie wpłaciła należnych rat za maj, czerwiec, lipiec 2014 r. Natomiast zgodnie z ugodą zawartą przed Sądem Rejonowym w Środzie Śląskiej dnia 16 grudnia 2014 r. sygn. III RC 177/12 powódka G. A. miała łożyć alimenty na rzecz małoletniego syna T. A. w wysokości 400 zł miesięcznie. Powódka ponownie nie wywiązała się z całości nałożonego obowiązku albowiem nie uiszczała wpłaty za kwiecień 2015 r. Pozwany poinformował powódkę, że istnieje niedopłata w wysokości 2044,62 zł (należne raty alimentacyjne wraz z ustawowymi odsetkami). Dnia 3 grudnia 2015 r. doszło do ugody, zgodnie z którą obowiązek alimentacyjny ustalony poprzednią ugodą ustał z dniem 1 lipca 2015 r. Pozwany w toku dalszych rozmów oświadczył powódce, że zgodnie z wolą umorzenia istniejącego pomiędzy nimi roszczenia dokonuje potrącenia. Pozwany wysłał do powódki z daleko idącej ostrożności pismo, w którym potwierdził dokonane wcześniej potrącenie.

Pismem z dnia 31 sierpnia 2016 r. powódka cofnęła żądanie pozwu w części dotyczącej kwoty 438,58 zł. i w tym zakresie zrezygnowała z roszczenia. Ostatecznie powódka zażądała kwoty 1.561,42 zł. wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 1 lutego 2016 r. do dnia zapłaty, a także zwrotu kosztów procesu, w tym zwrotu kosztów zastępstwa procesowego. Powódka przyznała, że nie uiszczała kwoty 400 zł tytułem alimentów za okres wskazany przez pozwanego. Z uwagi na to powódka ograniczyła powództwo o kwotę 438,58 zł. (należna rata alimentacyjna wraz z odsetkami). Powódka przyznała, że postanowieniem Sądu Rejonowego w Środzie Śląskiej sygn. akt III RC 177/12 zostały zabezpieczone alimenty na rzecz syna stron w kwocie 450 zł. miesięcznie. Jednakże w związku z zawarciem przez strony ugody w dniu 16 grudnia 2014 r. i umorzeniem postępowania zabezpieczenie utraciło moc. Z uwagi na tę okoliczność brak jest podstaw, aby dokonywać jakichkolwiek potrąceń na rzecz nieuregulowanych należności, których źródłem było postanowienie w przedmiocie udzielenia zabezpieczenia. Powódka zaprzeczyła, aby uzgadniała z pozwanym potrącenie wierzytelności. Powódka podniosła także, że za maj 2014 r. zobowiązana była uiszczyć kwotę 290,32 zł, a nie 450 zł (20 dni), podobnie pozwany nieprawidłowo naliczył odsetki od raty alimentacyjnej za maj 2014 r. Nadto powódka oświadczyła, że uiszczała na rzecz syna stron na jego rachunek bankowy kwotę 900 zł w dniach 17 czerwca 2014 r. i 12 lipca 2014 r. w związku z udzielonym zabezpieczeniem. W związku z powyższym potrącenie dokonane przez pozwanego w dniu 18 lipca 2016 r. nie jest skuteczne.

Na rozprawie w dniu 16 września 2016 r. powódka dodatkowo podniosła, że ustawodawca wyłączył możliwość zgłoszenia do potrącenia wierzytelności z tytułu alimentów.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny sprawy:

Powód T. A. reprezentowany przez ojca R. A. wniósł do Sądu Rejonowego w Środzie Śląskiej pozew przeciwko G. A. o alimenty sygn. akt III RC 177/12. Postanowieniem Sądu Rejonowego w Środzie Śląskiej z dnia 12 maja 2014 r. sygn. akt III RC 177/12 udzielono powodowi zabezpieczenia poprzez zobowiązanie G. A. do łożenia na rzecz małoletniego T. A. kwot po 450 zł miesięcznie płatnych do rąk ojca małoletniego powoda R. A.. W ugodzie z dnia 16 grudnia 2014 r. G. A. zobowiązała się łożyć, tytułem alimentów, na rzecz małoletniego T. A. kwotę po 400 zł miesięcznie, płatną poczynając od dnia 1 stycznia 2015 r. do 10-ego dnia każdego miesiąca, do rąk ojca małoletniego powoda R. A., z ustawowymi odsetkami w razie zwłoki w płatności którejkolwiek z rat. Postępowanie w sprawie z powództwa T. A. reprezentowanego przez ojca R. A. przeciwko G. A. o alimenty sygn. akt III RC 177/12 zostało umorzone postanowieniem z dnia 16 grudnia 2014 r.

Dowody: uгода zawarta przed Sądem Rejonowym w Środzie Śląskiej z dnia 16 grudnia 2014 r. w sprawie III RC 177/12 k. 6

postanowienie Sądu Rejonowego w Środzie Śląskiej z dnia 16 grudnia 2014 r. w sprawie III RC 177/12 k. 7

przesłuchanie powódki k. 54

przesłuchanie pozwanego k.54

W dniach 17 czerwca 2014 r. i 12 lipca 2014 r. G. A. zapłaciła na rachunek bankowy małoletniego T. A. kwoty po 450 zł, łącznie 900 zł. tytułem alimentów zgodnie z postanowieniem Sądu Rejonowego w Środzie Śląskiej sygn. akt III RC 177/12 w przedmiocie udzielenia zabezpieczenia. Od sierpnia 2014 r. na żądanie R. A. alimenty były płacone na rachunek bankowy ojca małoletniego T. A..

Dowody: potwierdzenie dokonania przelewu z dnia 17 czerwca 2014 r. k. 42

potwierdzenie dokonania przelewu z dnia 12 lipca 2014 r. k. 43

przesłuchanie powódki k. 54

przesłuchanie pozwanego k.54

Następie G. A. wniosła do Sądu Rejonowego w Środzie Śląskiej pozew przeciwko T. A. o ustalenie wygaśnięcia obowiązku alimentacyjnego sygn. akt III RC 67/15. W dniu 3 grudnia 2015 r. doszło do zawarcia w tej sprawie ugody, w której G. A. i T. A. oświadczyli, że obowiązek alimentacyjny G. A. w stosunku do T. A. ustalony ugodą zawartą przed Sądem Rejonowym w Środzie Śląskiej z dnia 16 grudnia 2014 r. w sprawie III RC 177/12 ustał z dniem 1 lipca 2015 r. Postępowanie w sprawie z powództwa G. A. przeciwko T. A. o ustalenie wygaśnięcia obowiązku alimentacyjnego sygn. akt III RC 67/15 zostało umorzone postanowieniem z dnia 3 grudnia 2015 r.

Dowody: ugoda zawarta przed Sądem Rejonowym w Środzie Śląskiej z dnia 3 grudnia 2015 r. w sprawie III RC 67/15 k. 4

postanowienie Sądu Rejonowego w Środzie Śląskiej z dnia 3 grudnia 2015 r. w sprawie III RC 67/15 k. 5

G. A. w okresie od 14 lipca 2015 r. do dnia 12 listopada 2015 r. zapłaciła na rachunek bankowy R. A. zgodnie z ugodą zawartą przed Sądem Rejonowym w Środzie Śląskiej z dnia 16 grudnia 2014 r. w sprawie III RC 177/15 łącznie kwotę 2000 zł.

Dowody: potwierdzenie dokonania przelewu z dnia 14 lipca 2015 r. k. 8

potwierdzenie dokonania przelewu z dnia 13 sierpnia 2015 r. k. 9

potwierdzenie dokonania przelewu z dnia 10 września 2015 r. k. 10

potwierdzenie dokonania przelewu z dnia 15 października 2015 r. k. 11

potwierdzenie dokonania przelewu z dnia 12 listopada 2015 r. k. 12

Pismem z dnia 18 lipca 2016 r. R. A. poinformował G. A., że dokonał potrącenia wierzytelności w kwocie 2044,62 zł. z tytułu alimentów należnych zgodnie z postanowieniem Sądu Rejonowego w Środzie Śląskiej sygn. akt III RC 177/12 za miesiące od maja do lipca 2014 r. oraz kwiecień 2015 r., a także odsetek ustawowych od w/w kwot z wierzytelnością przysługującą powódce G. A. w kwocie 2000,00 zł. o zwrot nienależnie zapłaconych świadczeń alimentacyjnych za okres od lipca do listopada 2015 r.

Dowody: pismo R. A. z dnia 18 lipca 2016 r. k. 28

przesłuchanie powódki k. 54

przesłuchanie pozwanego k.54

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo zasługiwało na uwzględnienie w części.

Powódka wywodzi swoje roszczenie z faktu zapłaty na rachunek bankowy pozwanego R. A. nienależnej pozwanemu kwoty 2.000,00 zł.

Zgodnie z art. 405 k.c. kto bez podstawy prawnej uzyskał korzyść majątkową kosztem innej osoby, obowiązany jest do wydania korzyści w naturze, a gdyby to nie było możliwe, do zwrotu jej wartości.

Bezpodstawne wzbogacenie jest szczególnym zdarzeniem prawnym w wyniku, którego bez podstawy prawnej powstaje nowa sytuacja, polegająca na wzroście majątku po stronie podmiotu wzbogaconego, kosztem jednoczesnego pogorszenia sytuacji majątkowej osoby zubożonej. Jedną z postaci bezpodstawnego wzbogacenia jest nienależne świadczenie.

Zgodnie z definicją zawartą w art. 410 k.c. świadczenie jest nienależne, jeżeli ten, kto je spełnił, nie był w ogóle zobowiązany lub nie był zobowiązany względem osoby, której świadczył, albo jeżeli podstawa świadczenia odpadła lub zamierzony cel świadczenia nie został osiągnięty, albo jeżeli czynność prawna zobowiązująca do świadczenia była nieważna i nie stała się ważna po spełnieniu świadczenia.

Źródłem bezpodstawnego wzbogacenia jest tutaj działanie zubożonego (solvensa), mające charakter spełnienia świadczenia na rzecz bezpodstawnie wzbogaconego (accipiensa), a zubożony czyni to w przekonaniu, że świadczenie spełniane jest w ramach istniejącego lub powstającego właśnie zobowiązania (por. także wyrok SN z 21 listopada 1966 r., II PR 512/66, LEX nr 6075).

Postacią nienależnego świadczenia (condictio indebiti) jest zatem sytuacja, w której występuje tylko samo świadczenie, a nie występuje ani czynność prawna, prowadząca do powstania zobowiązania, ani tym bardziej samo zobowiązanie odpowiadające treści lub zakresowi świadczenia. W tym przypadku świadczący „nie był w ogóle zobowiązany lub nie był zobowiązany względem osoby, której świadczył” (art. 410 § 2 k.c.) i spełnienie świadczenia następuje tutaj w mylnym przekonaniu solvensa, że spełnia on swój dług względem accipiensa, podczas gdy w istocie nie jest i nie był nigdy stroną danego zobowiązania albo przestał nią być, nim spełnił świadczenie, albo jest zobowiązany w mniejszym zakresie; solvens spełnia więc świadczenie, nie wiedząc, że nie był do tego zobowiązany (Komentarz do art. 410 kodeksu cywilnego T.Sokołowskiego). Nie chodzi tu o kwalifikowaną postać wiedzy, ale usprawiedliwiony okolicznościami stanu faktycznego brak świadomości, że spełnienie świadczenia odpowiada obowiązki świadczenia (Sąd Najwyższy w wyroku z 1 grudnia 1999 r.: I CKN 203/98, LEX nr 50687)

Bezsporna była okoliczność zapłaty przez G. A. w okresie od 14 lipca 2015 r. do dnia 12 listopada 2015 r. tytułem alimentów na rachunek bankowy R. A. kwoty 2000,00 zł. zgodnie z ugodą zawartą przed Sądem Rejonowym w Środzie Śląskiej z dnia 16 grudnia 2014 r. w sprawie III RC 1777/15. Bezsporna była również okoliczność, że w dniu 3 grudnia 2015 r. doszło do zawarcia w ugody w sprawie z powództwa G. A. przeciwko T. A. o ustalenie wygaśnięcia obowiązku alimentacyjnego sygn. akt III RC 67/15, w której G. A. i T. A. oświadczyli, że obowiązek alimentacyjny G. A. w stosunku do T. A. ustalony ugodą zawartą przed Sądem Rejonowym w Środzie Śląskiej z dnia 16 grudnia 2014 r. w sprawie III RC 177/12 ustał z dniem 1 lipca 2015 r. Powódka nie była zatem zobowiązana do zapłaty pozwanemu kwoty dochodzonej pozwem.

Pozwany w toku procesu podniósł zarzut potrącenia wierzytelności w kwocie 2044,62 zł. z tytułu alimentów należnych zgodnie z postanowieniem Sądu Rejonowego w Środzie Śląskiej sygn. akt III RC 177/12 za miesiące od maja do lipca 2014 r. oraz kwiecień 2015 r. , a także odsetek ustawowych od w/w kwot z wierzytelnością przysługującą powódce G. A. w kwocie 2000,00 zł. o zwrot nienależnie zapłaconych świadczeń alimentacyjnych za okres lipca do listopada 2015 r. Zarzut ten w ocenie Sądu nie był uzasadniony.

Gdy dwie osoby są jednocześnie względem siebie dłużnikami i wierzycielami każda z nich może potrącić swoją wierzytelność z wierzytelnością drugiej strony, jeżeli przedmiotem obu wierzytelności są pieniądze lub rzeczy tej samej jakości oznaczone tylko co do gatunku, a obie wierzytelności są wymagalne i mogą być dochodzone przed sądem lub

przed innym organem państwowym. Wskutek potrącenia obie wierzytelności umarzają się nawzajem do wysokości wierzytelności niższej (art 498 k.c.).

Zgodnie z art. 505 k.c. nie mogą być umarzone przez potrącenie wierzytelności o dostarczenie środków utrzymania. Istota alimentacji polega na dostarczaniu środków utrzymania, a w miarę potrzeby także środków wychowania. Świadczenie dłużnika może polegać na dostarczaniu środków utrzymania w pieniądzu albo naturze. Obowiązek alimentacyjny powstaje z mocy ustawy między osobami połączonymi węzłem rodzinnym oraz między innymi osobami, które określa Kodeks rodzinny i opiekuńczy (k.r.o.) wyznaczający zamknięty krąg osób, które obciąża ten obowiązek. Z uwagi na cel i treść świadczenia prawa do alimentów, obowiązki alimentacyjne mają charakter ściśle osobisty.

Zauważyć należy, że wierzytelność z tytułu środków utrzymania przysługiwała synowi stron T. A., a zatem to nie pozwany R. A. był wierzycielem powódki w chwili złożenia oświadczenia o potrąceniu. Nadto aby można było potrącić wierzytelność musi ona istnieć i być wymagalna. Tymczasem wierzytelności z tytułu alimentów za okres maj, czerwiec, lipiec 2014 r. ustalone postanowieniem Sądu Rejonowego w Środzie Śląskiej z dnia 12 maja 2014 r. sygn. akt III RC 177/12 w przedmiocie udzielenia zabezpieczenia w chwili potrącenia nie istniały. Zabezpieczenie udzielone postanowieniem Sądu Rejonowego w Środzie Śląskiej z dnia 12 maja 2014 r. sygn. akt III RC 177/12 upadło bowiem z chwilą uprawomocnienia się postanowienia z dnia 16 grudnia 2014 r. w przedmiocie umorzenia postępowania w sprawie z powództwa T. A. reprezentowanego przez ojca R. A. przeciwko G. A. o alimenty sygn. akt III RC 177/12 (art 744 k.p.c.). Okoliczności te skutkowały uznaniem złożonego przez pozwanego oświadczenia o potrąceniu za nieskuteczne. Konsekwencją czego było uwzględnienie powództwa ograniczonego pismem z dnia 31 sierpnia 2016 r.

W ocenie Sądu uzasadnione częściowo było również żądanie pozwu w tej części, jaka odnosiła się do odsetek od roszczenia głównego (art. 481 k.c.). Zobowiązanie do zwrotu nienależnego świadczenia ma charakter bezterminowy (wyrok Sądu Najwyższego z 17 grudnia 1976 r., III CRN 289/76, LEX nr 7893 oraz uchwała Sądu Najwyższego z 6 marca 1991 r., III CZP 2/91, OSNCP 1991, nr 7, poz. 93). W konsekwencji termin spełnienia takiego świadczenia musi być wyznaczony zgodnie z art. 455 k.c., a więc niezwłocznie po wezwaniu skierowanym przez zubożonego. Powódka nie wykazała, aby przed datą wytoczenia powództwa wzywała pozwanego do zapłaty kwoty 2000,00 zł. Odsetki zostały zatem zasądzone od daty wytoczenia powództwa tj. od dnia 16 maja 2016 r., co skutkowało oddaleniem żądania w zakresie odsetek w pozostałej części.

Przepis art. 203 § 1 k.p.c. stanowi, że pozew może być cofnięty bez zezwolenia pozwanego aż do rozpoczęcia rozprawy, a jeżeli z cofnięciem połączone jest zrzeczenie się roszczenia – aż do wydania wyroku. Zgodnie z art. 203 § 2 k.p.c. pozew cofnięty nie wywołuje żadnych skutków, jakie ustawa wiąże z wytoczeniem powództwa. Na żądanie pozwanego powód zwraca mu koszty, jeżeli sąd już przedtem nie orzekł prawomocnie o obowiązku ich uiszczenia przez pozwanego. Wobec skutecznego cofnięcia pozwu, co do kwoty 438,58 zł. i braku podstaw do przyjęcia, że cofnięcie pozwu jest niedopuszczalne, należało na podstawie art. 355 § 1 k.p.c. w tym zakresie umorzyć postępowanie.

Orzeczenie w przedmiocie kosztów procesu oparto na podstawie art. 100 k.p.c., zgodnie z którym w razie częściowego tylko uwzględnienia żądań koszty będą wzajemnie zniesione lub stosunkowo rozdzielone. Powódka wygrała proces w 78 %. Koszty, jakie poniosła w związku z postępowaniem, to kwota 1.317,00 zł (100,00 zł opłata sądowa + 17,00 zł opłata skarbową od pełnomocnictwa + 1200,00 zł wynagrodzenie pełnomocnika). Pozwany wygrał proces w 22 % a koszty jakie poniósł, na ten cel wynoszą 1.217,00 zł. (17,00 zł opłata skarbową od pełnomocnictwa + 1.200,00 zł wynagrodzenie pełnomocnika). Powódka zobowiązana był zatem do zwrotu pozwanemu kwoty 325,83 zł (22 % z 1.217,00 zł) natomiast pozwany na rzecz powódki kwoty 1027,26 zł. (78 % z 1.317 zł), dlatego ostatecznie Sąd zasądził od pozwanego na rzecz powódki kwotę 701,43 zł. tytułem zwrotu kosztów procesu. Wysokość kosztów zastępstwa procesowego wynika z § 2 pkt. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (.Dz. U. z 5 listopada 2015 r. poz 1804).